

Aansluiten bij leerstijlen

Samenvatting

In dit eerste hoofdstuk krijg je informatie over de verschillende leerstijlen van Kolb en reflecteer je op je eigen leerstijl en de consequenties daarvan op het onderwijs dat je ontwerpt en geeft. Om de theorie van de leerstijlen in de praktijk te brengen, gebruiken we de cyclus van het ervaringsleren. Dit model past de leerstijlen van Kolb toe in de praktijk en bestaat uit vier fasen: ervaren, reflecteren, conceptualiseren en toepassen. Het uitgangspunt van activerende didactiek is dat in een volwaardig leerproces alle fasen aan bod komen.

1.1 **Praktijk – 2**

1.2 **Reflectie – 2**

1.3 **Leerstijlen en ervaringsleren – 3**

1.3.1 **Leerstijlen van Kolb – 4**

1.3.2 **Model van ervaringsleren – 9**

1.3.3 **Leerstijl van de docent – 12**

1.3.4 **Model van ervaringsleren in de praktijk – 13**

1.4 **Portfolio – 14**

1.1 Praktijk

Casus

Marieke is een beginnend docent aan een hbo-opleiding Commerciële Economie. Ze heeft bedrijfskunde gestudeerd en al veel werkervaring opgedaan in het bedrijfsleven. Het lijkt haar leuk om de studenten over deze ervaringen te vertellen en hen de mogelijkheden van de leerstof in de praktijk mee te geven. Voor vandaag heeft ze een presentatie voorbereid waarin de studenten de belangrijkste onderdelen van de leerstof toegelicht krijgen.

Het zijn misschien wel veel dia's, maar ze verwacht dat de studenten het prettig vinden als alles kort wordt toegelicht. Hierdoor wordt de kans groter dat ze hun tentamen gaan halen. Uit de groep van vorig jaar had maar twintig procent van de studenten het tentamen de eerste keer gehaald. Dat zou toch beter moeten kunnen.

Marieke gaat meteen van start met de presentatie. De studenten kijken geïnteresseerd. Dat gaat goed! Na enige tijd merkt ze dat de meeste studenten een beetje onrustig worden, er komen wat mobieltjes op tafel en een paar van hen zitten zacht te praten. Gelukkig zijn er nog een paar studenten die steeds vragen stellen. Vragen die lastig zijn en waarvoor ze al haar kennis uit de kast moet halen. Dat is leuk, zo diep op de stof ingaan. Hiermee kan ze haar expertise laten zien. Bijna aan het eind van het lesuur merkt ze dat ze door de vragen van deze studenten toch nog niet alle dia's heeft kunnen laten zien. Nog maar snel de laatste dia's erdoorheen jassen... Na afloop van het lesuur is Marieke moe. Ze heeft het idee dat het niet helemaal goed ging, maar wat kan ze veranderen?

■ Vragen:

1. Wat valt je op in deze casus?
2. Wat verloopt er volgens jou niet helemaal goed in deze les?
3. In hoeverre is de situatie herkenbaar voor jou?
4. Welk advies zou jij Marieke geven?

1.2 Reflectie

De manieren waarop studenten reageren op een les worden mogelijk veroorzaakt door verschillen in leerstijlen. Iedereen heeft zo zijn voorkeursaanpak om iets te leren, of het nu gaat om kennis, vaardigheden of gedrag.

Voor jou als docent is het belangrijk te weten wat jouw leerstijl is omdat dat meestal ook de manier is waarop je in eerste instantie je eigen lessen voorbereidt. Niet iedereen is zich bewust van zijn manier van leren. In [tab. 1.1](#) staat een korte test om een indruk te krijgen van jouw leerstijl.

■ **Tabel 1.1** Test leerstijlen.

kolom 1	score	kolom 2	score	kolom 3	score	kolom 4	score
onderscheidend		zoekend	*	betrokken		praktisch	*
ontvankelijk voor prikkels	*	relevant		analytisch	*	onpartijdig	
gevoelsmatig	*	toekijkend	*	denkend	*	al doende	*
accepterend	*	risiconemend		evaluatief	*	bewust	
intuïtief	*	productief		logisch	*	bevragend	
abstract		observerend	*	concreet		actief	*
georiënteerd op het heden	*	reflecterend	*	toekomstgericht		pragmatisch (nuttig)	*
ervaring	*	observatie	*	conceptualiseren	*	experimenteren	*
intens		gereserveerd	*	rationeel	*	verantwoordelijk	*

Instructie Geef per regel het woord dat het beste aansluit bij jouw wijze van leren de hoogste score (4). Het woord dat het minste aansluit geef je een 1. Je gebruikt de scores 1, 2, 3 en 4 per regel allemaal één keer.

Instructie Tel per kolom de scores in de hokjes met een sterretje bij elkaar op. De maximale score per kolom is 24.

score kolom 1: ...

score kolom 2: ...

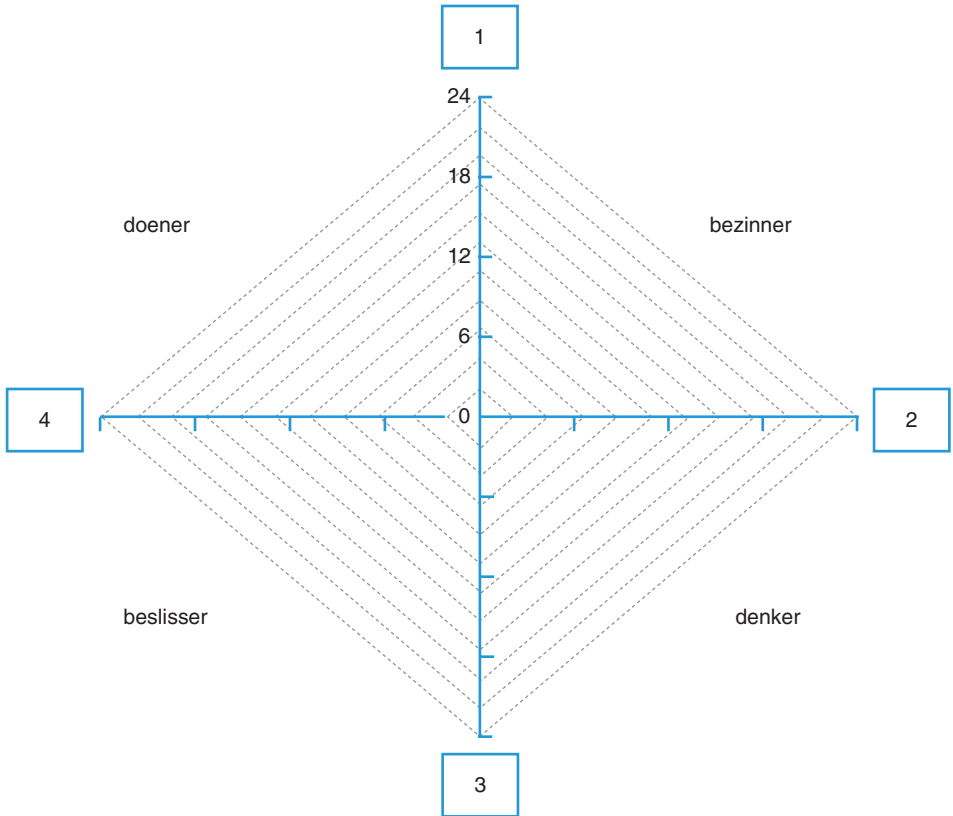
score kolom 3: ...

score kolom 4: ...

Zet de scores op de lijnen in de tekening in ■fig. 1.1 en trek een lijn tussen de vier punten. Het kwadrant dat de meeste ruimte inneemt staat voor jouw voorkeursleer stijl.

1.3 Leerstijlen en ervaringsleren

Als je bij het geven van onderwijs rekening wilt houden met de leerstijl van de studenten, is het belangrijk om eerst duidelijk te krijgen wat het begrip leerstijl inhoudt.

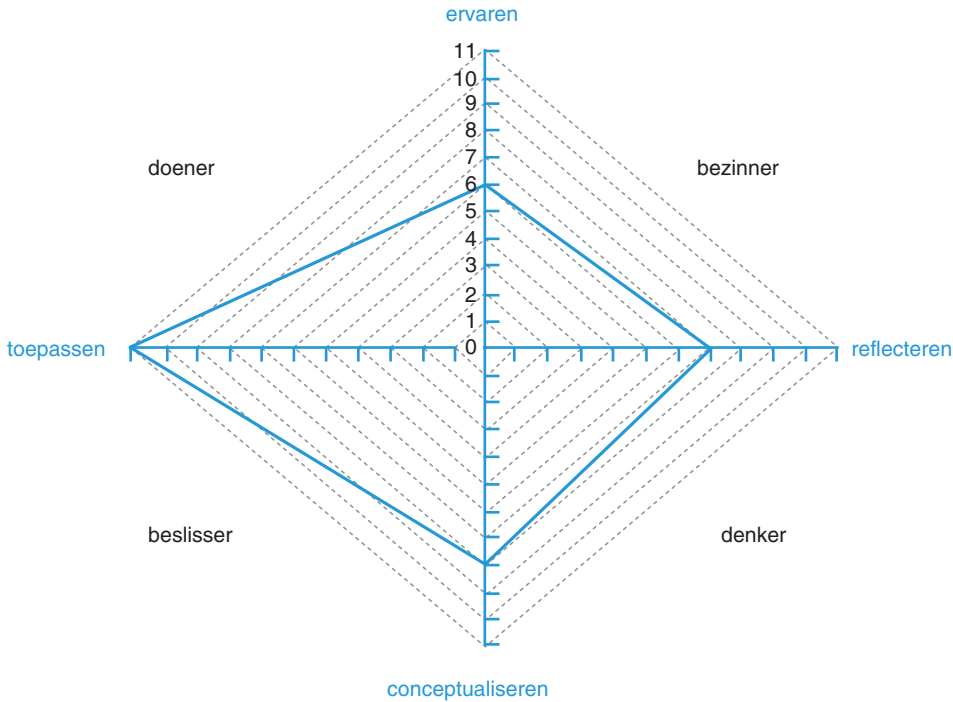
■ **Figuur 1.1** Leerstijlprofiel. (naar: Hendriksen 2005)

Leerstijl

Een leerstijl is een relatief stabiel patroon van de wijze waarop iemand leert (Vermunt 1992).

1.3.1 Leerstijlen van Kolb

Kolb (1984) onderscheidt vier leerstijlen op basis van een model dat twee assen kent die samen vier kwadranten vormen. De ene as betreft de tegenstelling tussen leren vanuit de praktijk (ervaren) en leren vanuit de theorie (conceptualiseren). De andere as betreft de tegenstelling tussen actief leren (toepassen) en reflectief leren (reflecteren). De kwadranten tussen deze twee assen vormen vier leerstijlen.

■ **Figuur 1.2** Voorbeeld leerstijlvoorkeuren ('vlieger') waarbij een accent ligt op de leerstijl *beslisser*.

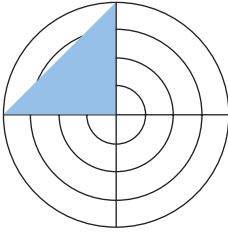
De vier leerstijlen van Kolb zijn:

1. De *doener* combineert toepassen graag met ervaren. Hij leert het liefst door actief aan de slag te gaan.
2. De *bezinner* combineert ervaren graag met reflecteren. Hij is in staat een situatie van verschillende kanten te bekijken en kan allerlei oplossingen voor een probleem bedenken.
3. De *denker* combineert reflecteren graag met conceptualiseren. Hij verzamelt concrete gegevens, vergelijkt ze met elkaar en vertaalt ze vervolgens in abstracte theorieën en modellen.
4. De *beslisser* combineert conceptualiseren graag met toepassen. Hij probeert liever een reeds bestaande oplossing voor een probleem uit in de praktijk dan dat hij zelf een nieuwe oplossing bedenkt (■fig. 1.2).

Bij veel mensen zijn één of twee leerstijlen het sterkst vertegenwoordigd. Dat betekent niet dat ze geen kenmerken van de andere leerstijl hebben, maar dat deze leerstijl in nieuwe situaties niet als eerste gekozen zal worden. In sommige gevallen hebben mensen juist één leerstijl die vrijwel niet vertegenwoordigd is.

Hierna worden per leerstijl de kenmerken besproken en daarna de tips voor de docent. Als docent kun je de studenten motiveren door aan te sluiten bij hun favoriete leerstijl en uitdagen door het aanspreken van de zwakke punten.

■ Doener

De doener wil liever aan de slag om dingen uit te proberen dan luisteren naar uitleg van de theorie door de docent. Hij wil graag de ruimte hebben om veel te oefenen. De kracht van de doener ligt in zijn actiebereidheid ('alles is beter dan zitten en luisteren'), het uitvoeren van opdrachten en het uitproberen van verschillende oplossingen. De doener is enthousiast en kan goed met mensen overweg.

De zwakke punten van de doener zijn: ongeduld en te hard van stapel willen lopen. Hierdoor kan het gebeuren dat ze het stappenplan of het formulier met eisen aan het product niet hebben gelezen voordat ze aan de slag gaan met de opdracht. Dit leidt dan nog wel eens tot een onvoldoende beoordeling, die niet nodig was geweest als ze eerst alle informatie hadden gelezen.

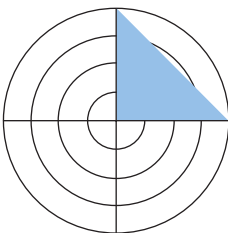
■ ■ Aansluiten

- Laat de student ervaringen in nieuwe situaties opdoen.
- Bedenk concrete problemen om op te lossen.
- Laat hem uitdagende opdrachten uitvoeren.
- Zorg dat de student snel resultaat haalt.
- Laat hem samenwerken met anderen.

■ ■ Uitdagen

- Laat de student zijn aanpak eerst met jou bespreken.
- Stimuleer de reflectie op gemaakte fouten.
- Laat hem hoofd- en bijzaken uit elkaar houden.

■ Bezinner

De bezinner wil nieuwe ervaringen opdoen en die vanuit verschillende invalshoeken bekijken. Dit het liefst in een groep met andere studenten om zo gezamenlijk te komen

tot oplossingen of een plan van aanpak. Zijn kracht ligt in verbeeldingskracht en het kunnen beschrijven van zijn gevoel. Een bezinner heeft vaak een brede culturele belangstelling en is geïnteresseerd in mensen.

De bezinner heeft vaak veel ideeën, maar zijn zwakke punten zijn: moeite om te kiezen en beslissingen te nemen. Werken onder tijdsdruk is voor een bezinner onaangenaam omdat hij vaak blijft wikken en wegen tussen de alternatieven. Reacties op vragen zijn vaak secundair, maar wel meer doordacht. Daarom is het belangrijk om de bezinners eerst even denktijd te geven, voordat je als docent een reactie vraagt. Een bezinner heeft bij projecten nog wel eens moeite om deadlines te halen omdat ze te lang blijven hangen in de oriëntatiefase van een project.

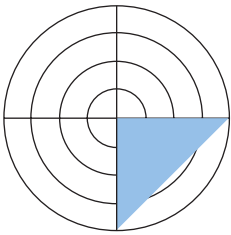
■ ■ Aansluiten

- Geef taken waarvoor voldoende tijd beschikbaar is.
- Zet hem niet onder druk om beslissingen te nemen.
- Stel vragen over wat er in hem omgaat.
- Moedig hem veel aan.

■ ■ Uitdagen

- Geef voorbeelden van hoe hij iets kan aanpakken.
- Laat hem niet hangen in twijfels en voorzichtig gedrag.

■ Denker

De denker wil goed beslagen ten ijs komen, informatie verzamelen en de achtergronden van besproken problemen onderzoeken. De informatie wordt op waarde geschat door te vragen naar de expertise van de docent die de informatie brengt of naar de bewijskracht van de besproken theorie of modellen. De denker houdt van theorie en functioneert het best bij het bespreken en uitdiepen van theoretische modellen. Zijn kracht zit in het logisch redeneren. Nieuwe ideeën wil hij eerst goed zelf kunnen overdenken voordat hij samenwerkt met anderen. De denker is nauwkeurig en kan vaak goed debatteren.

Zijn zwakke punten zijn dat hij moeilijk op andere gedachten te brengen is en minder gericht is op de praktijk.

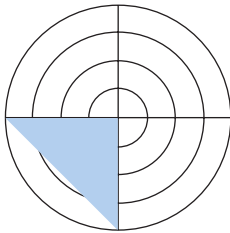
■ ■ Aansluiten

- Geef gestructureerde opdrachten met duidelijke doelen.
- Geef uitdagende opdrachten om over na te denken.
- Bied de gelegenheid om veel vragen te stellen.
- Geef kennis op papier en met heldere directe uitleg.
- Laat hem op eigen houtje in iets duiken.

■ ■ Uitdagen

- Zorg dat hij regelmatig hulp aan anderen vraagt en samenwerkt.
- Laat hem nadenken over de praktische toepassing.

■ Beslisser

De beslisser houdt van goed gestructureerde programma's met een informatief karakter. De beslisser wil eerst de theorie begripsmatig helder hebben om die daarna toe te kunnen passen in een oefensituatie. Hij toetst graag de theorie aan de praktijk. Als hij het nut ziet van het model wordt hij heel enthousiast en probeert dit enthousiasme ook te delen met anderen. Hij functioneert het best in situaties waarin slechts één antwoord op een vraag mogelijk is. Zijn kracht is doelgericht, planmatig en besluitvaardig zijn.

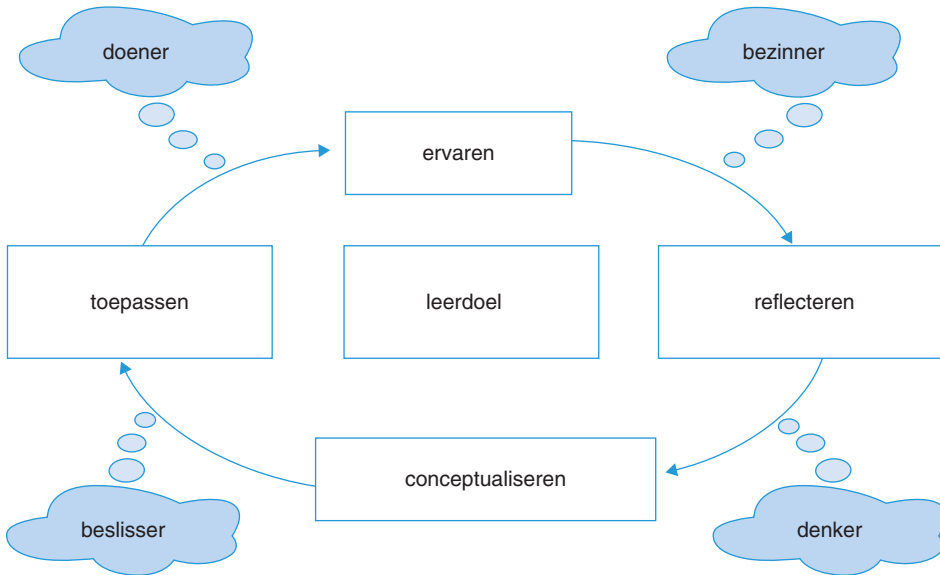
Door zijn overtuigingskracht kan hij bij groepswork de andere studenten soms overrulen. De beslisser is meer in resultaten geïnteresseerd dan in sociale contacten en hij loopt niet met zijn emoties te koop. Zijn zwakke punt is dat door te snel te beslissen, de kwaliteit in het gedrang kan komen.

■ ■ Aansluiten

- Bedenk opdrachten waarin theorie en praktijk verweven zijn.
- Laat hem een concrete taak doen, gericht op praktische zaken.
- Zorg ervoor dat hij dingen kan uitproberen.
- De student oefent onder begeleiding van een ervaren medestudent of collega.

■ ■ Uitdagen

- Laat de student reflecteren op zijn samenwerking met medestudenten.
- Stimuleer het reflecteren op een flexibele houding.

■ **Figuur 1.3** Model van ervaringsleren met leerstijlen van Kolb.

1.3.2 Model van ervaringsleren

Voor veel studenten die een leerstijlentest doen, zijn de uitkomsten vaak herkenbaar. Uit diverse onderzoeken blijkt dat wanneer er rekening wordt gehouden met verschillen in leerstijlen, de prestaties van studenten beter worden en de studenten zich prettiger voelen in de leeromgeving (O'Neil 1990). Reden genoeg om dit binnen het onderwijs na te streven. Natuurlijk is het lastig om elke student individueel op zijn voorkeursleerstijl te bedienen. Dit is ook niet nodig omdat het goed is als studenten ook informatie op een andere manier leren verwerken dan op de manier die hun eerste voorkeur heeft. Daarom is het aan te raden alle leerstijlen in de lessen aan bod te laten komen.

Het model van ervaringsleren (zie ■ fig. 1.3) is hierbij een handig hulpmiddel. Dit model is gebaseerd op vier fasen die in het ervaringsleren zijn te onderscheiden: ervaren, reflecteren, conceptualiseren en toepassen. Alle fasen hebben een eigen functie en zijn belangrijk voor het totale leerproces. Aandacht voor alle fasen voorkomt eenzijdigheid. Een volwaardig leerproces betekent dat alle fasen van het ervaringsleren worden doorlopen. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de voorkeur van studenten vanuit hun verschillende leerstijlen. Het model van ervaringsleren is tijdens elke les te gebruiken. De docent zorgt ervoor dat de studenten per leerdoel alle fasen doorlopen.

Hierna komen de kenmerkende verschillen per fase aan de orde, waarbij de activiteiten van de studenten en de docent steeds een andere vorm aannemen.

■ Ervaren

De studenten brengen hun eigen mening of ervaring in, bijvoorbeeld op basis van een vraag, een verhaal, een citaat, een filmpje, een illusie, een cartoon of een foto. Soms

doen ze een activiteit waarbij ze direct een ervaring opdoen die kenmerkend is voor het onderwerp.

Het uitgangspunt van deze fase is dat de student in de sfeer van het onderwerp wordt gebracht. Het is de eerste zoektocht naar: wat weten ze al en welke emoties spelen er? Je kunt het zien als een soort warming-up waarbij het niveau van de antwoorden niet heel diepgaand hoeft te zijn.

Het kenmerk van deze fase is: ‘Roept u maar...’

Voorbeeld van een directe ervaringsopdracht

Tijdens het eerste college van het vak ‘Automatisering en informatie’ van een opleiding Technische Bedrijfskunde laat de docent bij het thema ‘Belang van informatie in organisaties’ studenten een vliegtuigje vouwen. De opdracht luidt:

- Pak twee A4-tjes en schrijf je naam in de rechterbovenhoek.
- Opdracht 1: vouw een vliegtuig.
- Opdracht 2: vouw een vliegtuig met behulp van de informatie van het YouTube-filmpje over vliegtuigjes vouwen.
- Opdracht 3: gooi het vliegtuig richting het doel. Degene van wie het vliegtuigje het dichtst bij het doel terechtkomt, wint en krijgt een eervolle opdracht.

De studenten keken eerst wel een beetje verbaasd bij deze opdracht, maar gingen daarna toch enthousiast aan de slag. Toen tachtig studenten na de voorbereidingsstijd hun vliegtuigje mochten gooien, ontstond er enige chaos in de zaal. De winnaar werd daarna met gejuich ontvangen.

Tijdens het vervolg op deze opdracht gingen de studenten in groepjes nadenken over de koppeling van deze opdracht met het doel van het thema. Het doel was dat ‘de studenten kunnen uitleggen wat het belang van informatie is voor de organisatie’.

■ Reflecteren

De studenten denken na over gevoelens en over voor- en nadelen van bepaalde producten. Oppervlakkige antwoorden worden niet gewaardeerd; doorvragen en doordenken vormen het uitgangspunt. Zowel voor ervaren als voor reflecteren geldt: er zijn geen goede of foute antwoorden, het gaat om de ervaring van de student. Dit maakt dat in de werkvormen die aansluiten bij de ervaring van de student, de fasen ervaren en reflecteren vaak aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Eerst een oppervlakkige reactie bijvoorbeeld op basis van een citaat, cartoon, reclamefilmje, verhaal enzovoort en daarna één of meer verdiepende vragen of opdrachten.

Het kenmerk van deze fase is: ‘Een laagje dieper...’

Voorbeeld van een reflectieopdracht

Tijdens een introductiecollege van een opleiding Bedrijfskundige Informatica liet de docent de studenten in groepen discussiëren over een stelling. De stelling luidde:

‘Windows 8 is een gebruikersvriendelijk operating system. Waar of niet waar?’ Aan de groepen werd gevraagd om de voors en tegens te benoemen.

Het idee was om na deze bespreking van Windows 8 over te gaan op andere operating systems die minder bekend zijn, maar die de studenten wel moeten leren gebruiken.

■ Conceptualiseren

In veel gevallen geeft de docent of trainer uitleg over de theorie. Die uitleg bestaat uit een korte presentatie van de hoofdpunten van de theorie, een onderliggend stappenplan of model. Uiteraard kan bij deze uitleg gebruik worden gemaakt van filmpjes, foto's, voorbeelden en demonstraties om de theorie zo goed mogelijk over te brengen.

Het kenmerk van deze fase is: ‘De docent is aan het werk.’

In sommige gevallen kun je het werk overlaten aan een docent op film of laat je de studenten de theorie op een andere manier verwerven. Bijvoorbeeld door hen een artikel te laten lezen, op zoek te laten gaan naar informatie of door ze filmpjes te laten bekijken waarin de theorie wordt uitgelegd. Het onderwijsconcept van ‘*Flipping the classroom*’ gaat ervan uit dat studenten thuis de basis van de theorie voor de fase ‘conceptualiseren’ doorlopen en dat er dan tijdens de les tijd is voor verdieping op deze basistheorie en er meer tijd is voor het verwerken en toepassen.

Voorbeeld van een conceptuele opdracht

Het vak Bedrijfseconomie 1 wordt gegeven in het eerste blok van het eerste leerjaar van de opleiding Bedrijfskunde MER. In de groep blijkt dat havisten in het voordeel waren ten opzichte van mbo'ers die geen voorkennis hadden. Bij de evaluatie blijkt dat de eerste groep vindt dat er meer vaart in de les mag en dat te lang wordt stilgestaan bij onderwerpen die al bekend zijn, terwijl de tweede groep aangeeft dat het te snel gaat en er meer herhaald moet worden.

Dit maakt het wenselijk om de uitleg over de stof in videocolleges te verwerken. Hierdoor kunnen de mbo'ers de leerstof herhalen terwijl de havisten door kunnen met verwerkingsopdrachten. Bij de verwerkingsopdrachten wordt de leerstof vervolgens op verschillende niveaus aangeboden om aan te sluiten bij de voorkennis, niveau, interesse en leerstijlen van de student.

■ Toepassen

De studenten doen opdrachten waarin ze de besproken theorie toepassen of waarbij de besproken theorie wordt getoetst. Hierbij maken ze gebruik van de in de bijeenkomst aangeboden kennis of vaardigheden.

Het kenmerk van deze fase is: ‘Goed of fout begrepen of toegepast’ van definities, modellen, stappenplannen enzovoort.

Het verzamelen van resultaten van opdrachten, het bespreken van cases, het presenteren van uitkomsten horen ook bij deze fase. De inhoudelijke feedback van de docent is hierbij essentieel voor het leerproces van de studenten.

Voorbeeld van een toepassingsopdracht

Tijdens de minor HRM voor leidinggevenden was het doel van het derde thema: 'De student kan het begrip "Medewerkersbevlogenheid" uitleggen en de resultaten van een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) analyseren.'

De studenten analyseerden in groepen een MTO van een grote multinational en gaven daarna een korte presentatie van hun bevindingen.

1.3.3 Leerstijl van de docent

De uitkomst van de leerstijlentest is waarschijnlijk wel redelijk herkenbaar voor je. De vraag is nu: hoe zie je jouw leerstijl terug in je lessen?

■ De docent is een doener

Als doener neig je naar veel actie en/of zintuiglijke ervaringen in je lessen. Het uitleggen van theorie vind je minder belangrijk: daar zijn boeken voor. Powerpointpresentaties kunnen jou niet inspireren. Je vertelt liever of gebruikt eventueel een flap-over of het bord. Spelvormen, creatieve opdrachten, discussies: het kan jou niet actief genoeg zijn. Als ze maar lekker bezig zijn, dan heb jij het als docent ook goed naar je zin.

Je houdt van spontane acties en bent vaak open en humoristisch. Lesplannen maken vind je niet zo noodzakelijk, je werkt liever vanuit je intuïtie.

■ De docent is een bezinner

Als bezinner hecht je eraan dat studenten de ruimte krijgen om te observeren, met elkaar in discussie te gaan, na te denken en te reflecteren over hun ervaringen en over hun gevoel. Discussievormen, reflectieoefeningen en intervisiemethodieken zijn bij jou favoriet. Als ze maar goed nadenken over zichzelf, hun doelen en de manier om daar te komen, ben jij in je element. Je luistert graag naar de discussies en vindt het leuk om individueel met studenten mee te denken. Je vindt het moeilijk om helder aan te geven of een opdracht goed of fout is uitgevoerd – het kan immers ook altijd anders! Toetsen en toepassen schiet er nog wel eens bij in tijdens jouw lessen.

Je komt vaak serieus over door je voorkeur voor een grondige analyse en je zoektocht naar alle details. Door je interesse voor wat anderen denken en je vermogen om goed te luisteren, vinden studenten je vaak een betrokken docent.

■ De docent is een denker

Als denker vind je de theorie belangrijk en wil je dat studenten ook zelf op onderzoek uit gaan. Hierbij kun je nog wel eens uitweiden over details die slechts voor een paar studenten interessant zijn. Doe-opdrachten, zoals spelvormen of creatieve opdrachten,

vind je vaak zonde van de tijd. Dat is maar oppervlakkig, jij gaat liever de diepte in. Studenten die vragen stellen, die jou prikkelen tot nadenken of uitzoeken, hebben een streepje voor. Zelfs als de vraag buiten de lesstof valt, geef je hier graag antwoord op. Heerlijk als jouw expertise helemaal tot uiting komt!

Je kunt door jouw voorkeur voor objectieve gegevens en logica soms wat afstandelijk overkomen. De lesstof plaats je graag in een ruimer kader en je probeert daarbij een langeretermijnvisie over te brengen. Die kan voor sommige studenten veel te theoretisch zijn, waardoor ze tijdens de les afhaken.

■ De docent is een beslisser

Als beslisser wil je graag de theorie goed toegepast zien en kies je voor structuur en duidelijke hulpmiddelen bij de uitvoering van taken en opdrachten. Je kunt de lesstof zeer overtuigend brengen en de studenten het nut van de leerstof doen inzien. Jammer dat je hierbij niet altijd ook de alternatieven noemt – het kan ook anders –, maar sterk vasthoudt aan die ene methode, theorie of dat ene stappenplan. Hierdoor kunnen de studenten je soms als drammerig of niet-flexibel ervaren en voelen ze zich niet altijd gewaardeerd als zij alternatieve ideeën naar voren brengen. Werkvormen die gericht zijn op het toepassen van de leerstof in de praktijk zijn bij jou favoriet: cases, werkopdrachten, practica of observaties van de praktijk. Je werkt graag met duidelijke protocollen, richtlijnen enzovoort, als ze maar gekoppeld zijn aan de praktijk. Je vindt het heerlijk als je tijdens de les je eigen praktijkervaring kunt delen met de studenten.

Door je praktische insteek probeer je altijd meteen tot de kern te komen en de zaken efficiënt en doelgericht af te handelen. De gevoelens die studenten hebben herken je niet altijd; hierdoor kun je wat ongevoelig of zakelijk overkomen.

Casus

Een docent Bedrijfskunde vertelde tijdens zijn didactische opleiding: 'Als beslisser houd ik zelf niet zo van reflecterende werkvormen. Het wordt mij al gauw te langdradig, te zweverig of te weinig praktisch. Door deze voorkeursstijl waren mijn lessen een aaneenschakeling van theorie en cases. Hiermee maak je tenslotte het best een link met de praktijk.'

Bij de evaluatie na afloop van de lessenreeks gebeurde het echter regelmatig dat er studenten commentaar hadden en zeiden: 'Het was wel nuttig, al die cases, maar we hadden graag wel een moment van bezinning gehad en ook onze eigen visie eraan willen houden.'

1.3.4 Model van ervaringsleren in de praktijk

Met het consequent toepassen van de cyclus van ervaringsleren voorkom je een eenzijdige aanpak van leren. Er zit voldoende beweging en afwisseling in je lessen en iedere student komt aan zijn trekken. Als je de fasen van ervaringsleren goed weet te benutten, kunnen de studenten veel meer van hun ervaringen leren en is de kans groter dat het geleerde ook daadwerkelijk onthouden en toegepast wordt.

1

Aansluiten bij de leerstijlen van de studenten betekent dat je soms werkvormen kiest die je zelf niet leuk vindt. Het kan heel inspirerend zijn om deze drempel te nemen en dan te merken dat er studenten zijn die echt van de werkvorm genieten. Het merendeel van de studenten vindt de leeractiviteiten die bij hun voorkeursfase(n) passen het leukst. Daar zijn ze enthousiast voor en daar raken ze door geïnspireerd. Studenten kunnen echter vaak het meest leren van de vormen die *niet* bij hun voorkeur passen. De leeractiviteiten die bij die fase van het ervaringsleren passen, worden door de studenten vaak als niet leuk of nutteloos bestempeld. Door deze leeractiviteiten toch te doen, kunnen ze zich binnen deze leerstijl wel verder ontwikkelen. Dit kun je ook aan studenten uitlegen. Vaak moet je als docent studenten wel extra stimuleren en soms ondersteunen in het doorlopen van deze fasen.

De tijd die je aan elke fase besteedt, is sterk afhankelijk van het onderwerp. In principe maakt het niet uit welk deel van de cyclus als eerste wordt aangeboden tijdens een les. In de praktijk blijkt dat starten bij de ervaring van de student in veel gevallen het meest positief wordt beleefd. Je kunt dan tijdens de fase ‘conceptualiseren’ de opmerkingen en voorbeelden van de studenten gebruiken om jouw verhaal te ondersteunen.

1.4 Portfolio

➤ Leerdoel

Je kunt opdrachten bedenken die aansluiten bij de verschillende leerstijlen van de studenten.

■ Opdrachten:

1. Bedenk bij een onderwerp waarover je les geeft vier opdrachten die tegemoetkomen aan de verschillende leerstijlen van de studenten. Geef een toelichting over waarom je vindt dat deze opdrachten passen bij de verschillende leerstijlen.
2. Zoek met behulp van de test in [tab. 1.1](#) uit wat jouw favoriete leerstijl is. Maak in geval van twijfel ook nog een test op internet.
3. Reflecteer op de vraag of je de voorkeuren en valkuilen van jouw favoriete leerstijl herkent in je lessen. Wat kun je nog verbeteren met betrekking tot het benutten van de leerstijlen van je studenten?